Әдәбијјат гәзети

15 октјабр 1993-чү ил.
№ 41 (2892).

СҮБҺ ЧАҒЫ ШЕҺ ТӘКИ

Тәбиәтдә көрдүјүм илдырымын јандырдығы, амма јашыллығыны вә зәһмәтини итирмәјән бир палыд ағачыны һеч унуда билмирәм. Һәр дәфә Мәммәд Аразла көрүшәндә о палыд ағачы көзләрим өнүндә чанланыр, о ағачла шаир арасында бир охшарлыг, бир бәнзәјиш тапырам.

Онун имзасыны гырх ил бундан әввәл көрмүшәм. 1961-чи илдә исә бир шаир кими кәшф етмишәм. О илдә тәзәчә чапдан чыхан «Үч оғул анасы» адлы балача китабыны алыб дәниз саһилинә кетдим. Елә ордача, сакит бир күшәдә бу китабы бирнәфәсә охудум. Китаб мәни елә тутду ки, о вахтдан Мәммәд Араз поезијасына марағым бирә јүз гат артды.

Мәммәд Араз дүнјанын дәрдини, әзабыны чәкмәји, бунлардан јазмағы бачаран шаирдир. Өз јарадычылығы һаггында «од кими, су кими көһнәјәм, бала» десә дә, онун ше'рләри һәмишә од кими, су кими тәзәдир, көзәлдир. Сајсыз-һесабсыз көрүшләрдә Мәммәд Араз охучуларынын она нечә бөјүк мараг вә мәһәббәт көстәрдикләринин шаһиди олмушам. Бир дәфә сәһнәдән шаирин лирик бир ше'рини охујанда чашдым, бир ан дуруxуб ләнкидим вә дәрһал о мисраны залдан дедиләр. Өзү дә бир нәфәр јох... бир нечә нәфәр... Һамысы да кәнч...

Шаирин һәмишә јашадығы јүксәк поетик һиссләр һавадан, көјдән дејил, ата-ана очағындан, доғулдуғу, бөјүдүјү торпагдан, кәнд-кәсәкдән, нәфәс алдығы дағдан, дәрәдән, чәмәндән сүзүлүб ахыб. Бунлар јенидән чанланыб, јенидән һәјат газаныб. Бүкүнкү дүнјанын, заманын аб-һавасыны онун поезијасында сүбһ чағы парлајан шеһ кими, дәнизин үстүндәки шәфәгләр кими, јахуд доғачаг күнәшин үфүгләрдәки гызартылары тәки көрмәк вә дујмаг олар.

Мән севдијим јазычыларла, шаирләрлә достлуг вә јахынлыг етмәкдән горхмушам. Горхмушам ки, елә бир вәзијјәт мејдана кәлә биләр, бу севким ја азалар, ја да јох олар. Анчаг Мәммәд Аразла достлуг, јолдашлыгда һеч заман горху дујмамышам; онун анчаг инсани кејфијјәтләрини көрмүшәм. Елә бу севкинин ишығында үрәк сөзләрим «Мәммәд Араз охучуларына мүрачиәт» адлы бир ше'рә чеврилиб:

Јаратдығча сәнәтин
Көвһәрини, ләлини,
Узатды о ариәдән
Мәнә гардаш әлини!
Севкиси дилиндә јох,
Ганында, илијиндә,
Бөјүклүјү, гүдрәти
Онун адилијиндә,
Онун садәлијиндә!
Өзү диниҹ, хәстә, зәиф,
Ше'ри — јараг кимидир.
Өзү утанчаг, зәриф,
Ше'ри — бајраг кимидир!

Гој, Мәммәд Аразын бүтүн күчгүввәси ше'р мисрасына чеврилсин, бу мисралар од кими јансын, су кими чағласын, инсанлара һәјат вә көзәллик көтирсин!

Тофиг МАҺМУД